

МИХАИЛ М. ОБРЕНОВИЋ III

по милости божјој и вољи народа

КЊАЗ СРПСКИ

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ ДРЖАВНИ САВЕТ
РЕШИО, И ДА СМО МИ ОДОБРИЛИ И ОДОБРАЊАМО :

ЗАКОН

О М А Н Г У П И М А

I

О мангупима у опште

Чл. 1.

Сва она стока и домаћа животиња, која се нађе да тумара којекуда, а газда јој је непознат власти и мештанима, сматра се за мангуца.

Чл. 2.

Чим се за каквог мангуца дозна, општинска власт има о њему водити старање.

Чл. 3.

Мангун стока дели се на крупну, ситну и одојчад :

а., под крупном мангун стоком разуме се : во, крава, јуне, коњ, кобила, омица, магарац, мазга итд.

б., под ситном мангун стоком разуме се : вепар, крмача, ован, јарац, коза, самсов, кер, рт, чобански пас итд.

в., под одојчадима разуме се : теле , ждребе , јагње , прасе , јаре и све од крупне и ситне стоке , што сису и велику негу потребује .

Као овај последњи вид мангуна сматра се и сва домаћа перната животиња .

II

О поступку с мангупима

Чл. 4.

Сваки домаћин , чијој се стоци туђа и њему непозната стока придружи , или по котарима и имаовини његовој тумара , дужан је за њу јавити својој општинској власти , а по могућству такову истој догнати и предати ; ако не жели да га постигне казна , прописана у § 390 казнителног законика .

Чл. 5.

Општинска власт , како у случају , кад јој се јави за каквог мангуна (в. чл. 4), тако и онда , кад сама за њега дозна , поступиће с мангуп стоком као што је у чл. 6 и 10 казано .

А ако је тако пронађени мангуп и какву штету коме учинио , то ће ову одмах кмет помоћу два своја сажитеља , а у присуству оштећеног , провидити и проценити , па с оваким мангупом поступиће се даље као и с осталим мангупима .

Чл. 6.

Општинска власт дужна је крупној и ситној мангуп стоци забележити величину , боју длаке , од прилике старост (године) , све жигове , роваше и у опште све оне знаке , који падају у очи , па онда предати је , по њеној природи , на чување , израну или послугу коме од својих сажитеља .

Чл. 7.

Кад се мангуп стока коме даде на чување или израну, има се утврдити дневна цена за то.

А у случају кад се с мангутом може каква послуга да чини, држаоцу таквог мангуна не ће се давати никаква накнада у име изране или чувања.

Чл. 8.

По што се мангуп стока побележи и преда коме на старање, општинска власт дужна ће бити о томе у свом првом редовном известију јавити среском старешини (по окружним варошима: начелничеству, управитељству), с описом свију знакова, жигова, роваша, боје длаке, величине и старости.

А на случај, ако је такав мангуп коме штету какву учинио, у једно ће општинска власт и то среском старешини дати на знање с назначењем, колико је иста штета процењена.

Чл. 9.

Ако се крупна или ситна мангуп стока не може ником да изда на чување, израну или послугу, било што је штеточина, па се чувати не може, било што је година у храни оскудна, или што је стока по све стара, мршава, болесна, или што се не би нико хтео примити чувања и неге као теретне и која се не исплаћује, — у том случају општинска власт оправиде је одмах свом среском старешини (по окружним варошима: начелничеству, управитељству), како би је он коме на чување, израну или послугу издао.

Чл. 10.

Ако је мангуп стока одојчад, или домаћа перната животиња, општинска власт продаће је лицитандо после двадесет и четири сахата, по што је обзнану у месту учинила.

Новце отуда добивене, по одбитку штете и трошкова, ако би каквих било, послаће општинска власт с првим својим редовним известијем своје среском старешини (по окружним варошима: начелничеству, управитељству), а овај опет начелничеству окружном.

Чл. 11.

По што срески старешина (по окружним варошима: начелничество, управитељство) добије известије од општинске власти о провађеној мангун стоци (чл. 8), дужан је мангуна са свима горе избројаним знацима најтачније уписати у нарочити протокол за мангуне, и о свему томе у своје првом редовном известију начелничеству окружном јавити, доставивши у једно, коме је такав мангун дат на чување, израну или послугу, и под којом је нумером у његовом протоколу записан.

Чл. 12.

Ако ни срески старешина (по окружним варошима: начелничество, управитељство), не може дотерану му крупну и ситну мангун стоку (в. чл. 9) коме на чување, израну или послугу да изда, он (по окружним варошима: начелничество, управитељство) ће је продати одмах трећи дан после учињене обзаве у месту и у околини, а новце отуда добивене по одбитку трошкова и штете, сировешће своје окружном начелничеству с известијем и описом тако продате мангун стоке.

Чл. 13.

Начелничество окружно (управитељство) дужно ће бити најдаље за пет дана, по што добије известије од среског старешине (по окружним варошима од општинске власти) о свој предложеној му мангун стоци, три пута једно за другим у званичним новинама а и нарочитом наредбом, преко потчињених му среских власти по селима, обзвану учинити, по-

живајући непознатог газду стоке, да ову, или новце за њу добивене прими, по што исплати трошкове око мангуна учињене, као и штете, ако би какве било.

Чл. 14.

Ако се за два месеца дана, рачунајући од дана последње обзнане у новинама, газда крупне мангуп стоке окружном начелничеству (управитељству), а ситне за месец дана, од дана прве обзнане у новинама, среском старешини (по окружним варошима: опет начелничеству, управитељству) с доказима не пријави и стоку не прими, продаће се мангуп стока лицитандо, и то крупну мангуп стоку продаваће само окружно начелничество (управитељство) у окружном месту, или преко надлежног среског начелника у месту, где за добро нађе; а ситну стоку срески старешина (по окружним варошима опет начелничество, управитељство) продаће у месту свога пребивања, или где за добро нађе.

Чл. 15.

Ако би крупна или ситна мангуп стока пре лицитације за време, докле се чува, мањкала, срески старешина (по окружним варошима: начелничество, управитељство) учиниће ислеђење о томе, да ли је узроком држаоца угинула или није.

Срески старешина, било да је мангуп стока, што је угинула, крупна, било ситна, продаће угинуте мангуп стоке кожу лицитандо, ако је за продају, и послаће учињено ислеђење заједно с новцима окружном начелничеству, које ће одредити и казну за држаоца, ако томе има места.

Чл. 16.

Обзнана чиниће се начином прописаним у чл. 13 и онда, ако би међу тим стока крађом одведена била од држаоца, код кога се на чувању, израни или послужи налазила.

Ако се украдена мангуп стока не пронађе, а сазна се лошов исте, новци од овога наплаћени даће се по одбитку трошкова и штете ономе, који буде доказао да је његова стока, а иначе доћи ће у депозит при начелничеству (управитељству.)

Чл. 17.

Приликом чињене обзнане у новинама (в. чл. 13) о мангуп стоци начелничество ће о томе известити и дотичног среског старешину, с упућством шта да ради са стоком.

Новце од продате мангуп стоке слаће срески старешина своме окружном начелничеству.

Чл. 18.

Ако би које чиновничко лице пропустило што учинити, што му је у дужности било учинити, одговараће за штету, која је тим његовим поступком проузрокована.

III

О начину доказивања сопствености мангуп стоке

Чл. 19.

Кад коме нестане каква стока, дужан је одмах јавити својој општинској власти, да му је, и то каква стока нестала.

Општинска власт, ако има о томе уверења, да ће му сведочанство, да је заиста ту и такву стоку имао, ако пак није о томе уверена, потражиће најпре од њега сведоке измеђ мештана, и то од честних и познатих људи, па ће му тек онда издати онакво сведочанство.

У сведочанству треба најтачније да се означи боја длаке, роваши, жигови, у опште сви знаци, који у очи падају, од

прилике старост и величина неставше стоке, свагда с додатком, да је исто сведочанство издато по знању општинске власти, или по сведоцима, и то којих људи по имену.

Чл. 20.

С овако добивеним сведочанством ићи ће газда изгубљене стоке оној општинској, среској или окружној власти, код које се стока налази и тражити, да му се ова изда.

Чл. 21.

Ако се мангун стока налази код општинске власти, и ако ова није још за мангуна јавила среском старешини, она ће учинити сравање сведочанства с мангуном, па ако пађе, да је мангун заиста његов, издаће му га, по што штете и трошкове око мангуна учињене наплати, а сведочанство задржаће, па ће га с првим редовним својим извештем доставити среском старешини, који је дужан по истоме сведочанству тако нађеног и издатог мангуна забележити у протокол ради знања.

Ако пак општинска власт не пађе, да је мангун стока онога, који јој се са сведочанством пријавио, написаће то на сведочанству и упутиће га своме среском старешини, који, управљајући се по јачини принесених доказа или ће одбити пријавитеља да боље доказе поднесе, или ће му, ако докази не буду потпуни, предати мангуна, но тако да за три месеца од дана предаје не сме га ни на који начин отуђити. А он постаје прави сопственик таквог мангуна тек по истеку та три месеца, ако међу тим није ко други доказао, да је прави сопственик.

Чл. 22.

За мангуна, за кога је општинска власт већ јавила среском старешини (по окружним варошима: начелничеству, упра-

витељству), општинска власт учиниће савјешће сведочанства с мангуп стоком, па било да нађе да је мангуп доиста пријавитељев или да није, забележиће то на сведочанству, упутивши пријавитеља среском старешини (по окружним варошима: начелничеству, управитељству).

Чл. 23.

Кад се газда мангуа обрати среском старешини (по окружним варошима: начелничеству, управитељству), он ће, ако му је за таквог мангуа јављено, упутити проситеља оној општинској власти код које се мангуп налази, с упутством, да ова учини савјешће, да ли је мангуп његов, а општинска власт имаће се у овом случају управљати, као што је казано у члану 21.

Чл. 24.

По што срески старешина добије сведочанство са стављеном примедбом од општинске власти, учиниће и сам савјешће сведочанства с мангупом, па ако и он нађе да мангуп није проситељев, упутиће га с решењем окружном начелничеству, које ће имати у овоме даље поступити онако, као што је казано у члану 21 за среског старешину.

Нађе ли пак срески старешина да је мангуп доиста пријавитељев, он ће на случај:

1. Ако за мангуа није још ништа јавио своме начелничеству, издати ономе ову мангуп стоку, била она крупна или ситна, а сведочанство, на коме се прибелешка општинске власти налази, задржаће, и начелничеству окружном својим првим редовним извешћем доставити.

2. Ако је већ јавио за тога мангуа начелничеству, издаће сам, а за крупну упутиће пријавитеља, да се с тим сведочанством обрати окружном начелничеству, ставивши по-

ред примедбе општинске власти и своју примедбу, да ли он налази, да је ова крупна мангуп стока пријавитељева или није.

Чл. 25.

Новци од продате крупне или ситне мангуп стоке леже као депозит годину дана при начелничеству (управитељству), а од продате одојчади седам дана. После тога времена и једни и други новци улазе као приход у државну касу, нити се више могу издати, ма им се прави газда и пронашао.

Чл. 26.

Газда мангупа ако се пронађе, дужан је платити не само штету и трошкове на храну и чување мангупа, но и трошкове за обзнану у новинама и друге, ако би их било.

Ако је стока случајно угинула, пронађени газда накнађава трошкове за негу и храну мангупа, а ако се овај не пронађе, онда те трошкове подмирује државна каса.

Чл. 27.

Такса за огласе у новинама због мангупа, ако се случајно не могне од кога наплатити, пада на терет државне касе.

Чл. 28.

Кад овај закон почне важити, губе силу:

1. Највише решење од 20-ог септембра 1840 године В№ 1630. (Збор. II стр. 12.)

2. Уредба од 24-ог септембра 1845 године К В Бр. 1537
С Бр. 1081 (Зб. III стр. 91.)

3. Највише решење од 10 октобра 1847 г. В№ 1554 (Зб. IV стр. 121.)

4. Највише решење од 3 јулија 1849 године ВМ 1702 (Збор. V стр. 38) као и сва друга ранија наређења о ман-гуцима.

Препоручујемо Нашем министру унутрашњих дела, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

5 априла 1866 године
у Београду.

М. М. ОБРЕНОВИЋ, с. р.

(М. П.)

*Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,*

Р. Лешјанин, с. р.

*Министар унутрашњих дела,
Н. Христић, с. р.*